

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ КУЛЬТУРИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
ЛЬВІВСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ДЕРЖАНОГО УПРАВЛІННЯ
АКАДЕМІЯ МУНІЦИПАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ
КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ І ПРАВА
ЧОРНОМОРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ
АСОЦІАЦІЯ ДОКТОРІВ НАУК З ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІНАНСІВ ТА МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ**

**ПРАВОВІ, УПРАВЛІНСЬКІ ТА ЕКОНОМІЧНІ
АСПЕКТИ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОГО ГРОМАДЯНСЬКОГО
СУСПІЛЬСТВА**

**ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
ВИКЛАДАЧІВ І АСПІРАНТІВ**

25 березня 2016 р.

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

ЧАСТИНА I

КИЇВ 2016

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ КУЛЬТУРИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
ЛЬВІВСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ДЕРЖАНОГО УПРАВЛІННЯ
АКАДЕМІЯ МУНІЦИПАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ
КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ І ПРАВА
ЧОРНОМОРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ
АСОЦІАЦІЯ ДОКТОРІВ НАУК З ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІНАНСІВ ТА МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ

Друкується за рішенням Вченої ради
Київського національного університету культури і мистецтв
(протокол № 24 від 14 квітня 2016 р.)

Матеріали подані в авторській редакції

Правові, управлінські та економічні аспекти трансформації сучасного громадянського суспільства: Тези допов. Всеукр. наук. – практ. конф., Київ 25 березня 2016 р. У 2 ч. Ч. I / М-во культури України; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. – Київ: Видав. Центр КНУКіМ, 2016. – 750 с.

<i>Дяченко В. І.</i>	Актуальні проблеми підвищення ефективності діяльності органів військової прокуратури України щодо соціального захисту осіб, призваних за мобілізацією, та учасників антитерористичної операції	403
<i>Зілинець Т. О.</i>	Поняття та умови усиновлення дітей	407
<i>Канарик Ю. С.</i>	Договори на проведення штучного запліднення тварин, що приймають участь у виробництві молока та молочної сировини: проблеми вдосконалення правового регулювання	411
<i>Качур В. О.</i>	До питання про особливості тлумачення терміну «правосуб'єктність» у цивільному праві України	416
<i>Кожевникова В. О.</i>	Правове регулювання обмежень в договорі сурогатного материнства	419
<i>Кондратюк Ю. Б.</i>	Особливості тлумачення терміну «докази» в законодавстві України	424
<i>Корчак Н. М.</i>	Відшкодування шкоди як різновид правоохоронних норм конкурентного законодавства України: визначення правової природи	427
<i>Корчак Я. О.</i>	Судова практика розгляду адміністративних справ про порушення вимог фінансового контролю: питання застосування та тлумачення судами диспозиції ч.1 ст. 172-6 купап.	431

**ДО ПИТАННЯ ПРО ОСОБЛИВОСТІ ТЛУМАЧЕННЯ ТЕРМІНУ
«ПРАВОСУБ'ЄКТНІСТЬ» У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ**

Проголошення України правовою державою передбачає необхідність створення умов для розвитку українського суспільства, де людина буде найвищою соціальною цінністю (ст. 3 Конституції України) [1]. Цього можна досягти лише шляхом визнання її самостійним суб'єктом права, який володіє правосуб'єктністю.

Незважаючи на те, що категорія правосуб'єктності широко використовується як в теорії права, так і в галузевих юридичних науках, слід констатувати відсутність однозначного розуміння її правової природи. Відтак нашою метою є спроба дати визначення правосуб'єктності, розкрити її ознаки та з'ясувати її місце серед соціально-юридичних властивостей суб'єкта права та особливості тлумачення у цивільному праві України.

Характеризуючи правову категорію «правосуб'єктність», ми повинні пам'ятати, що вона є похідною від категорії «суб'єкт права». Остання включає у себе два слова «суб'єкт» і «право», які, в свою чергу, є неоднозначними. Не зважаючи на різні підходи до визначення поняття суб'єкта права, ми розуміємо його як *учасника суспільного життя, наділеного соціально-юридичними властивостями, що дозволяють йому здійснювати правову діяльність.*

Правову діяльність становлять соціально значущі дії суб'єктів, здатні спричинювати правові наслідки і вирішувати певні соціальні завдання, а серед соціально-юридичних властивостей суб'єкта права виділяють правосвідомість, правовий статус, правове становище, правосуб'єктність й інші. При цьому правосуб'єктність є самостійною властивістю суб'єкта права.

У правовій літературі висловлюються різні погляди щодо визначення поняття цієї правової категорії. Як влучно зазначила Ю. О. Пундор, більшість авторів розглядають правосуб'єктність не як окремий правовий і категоріальний засіб, а розуміють як узагальнююче поняття, що відображає наявність в учасника правовідносин певних юридичних властивостей у їх нерозривній єдності [2, с. 60].

Сьогодні в правовій науці склалися такі головні підходи до розуміння правосуб'єктності: 1) правосуб'єктність як синонім правоздатності (С. М. Братусь); 2) як елемент правового статусу (С. А. Саблук); 3) правосуб'єктність як самостійне явище, як певна властивість особи. В останньому випадку її або ототожнюють із суб'єктом права (М. І. Абдулаєв, С. С. Алеєксєєв, А. Б. Баріхін, О. Р. Дашковська, С. Л. Лисенков, А. С. Піголкін, О. Ф. Скакун та ін.) чи із учасником правовідносин (А. В. Міцкевич, С. А. Саблук), або розглядають як здатність суб'єкта бути носієм юридичних прав та обов'язків (В. Л. Костюк, М. М. Марченко, В. М. Протасов, М. М. Рассолов та ін.). Кожний із цих підходів викликає певні зауваження. Ототожнення правосуб'єктності із суб'єктом права є неприпустимим, адже вона виступає лише однією із багатьох соціально-юридичних властивостей останнього. Щодо твердження про те, що це здатність особи бути носієм юридичних прав та обов'язків, то воно звужує поняття цієї категорії лише до однієї із її складових – правоздатності.

Оскільки правосуб'єктність є соціально-юридичною властивістю особи, це означає, що вона має двояку природу. Це дає підстави виділяти її суспільну та юридичну сторони.

Правосуб'єктність є складною, комплексною правовою категорією. Зауважимо, що в теорії цивільного права можна зустріти два головні підходи щодо кількості складових частин правосуб'єктності: 1) правоздатність і дієздатність (Я. Р. Веберс, О. С. Іоффе); 2) правоздатність, дієздатність, деліктоздатність (В. В. Надьон, Н. М. Хуторян). Щодо останнього, то деліктоздатність є лише

одним із проявів дієздатності. Відтак, на нашу думку, правосуб'єктність включає в себе лише дві головні здатності особи – це правоздатність та дієздатність.

Правоздатність є властивістю особи, що полягає у її здатності мати права та обов'язки. Однак, на думку А. М. Савицької та В. Г. Сокурєнка, повноцінність особи як суб'єкта права визначає дієздатність [3, с.113]. Під дієздатністю ми розуміємо психічну та інтелектуально-вольову здатність суб'єкта вчиняти дії, що мають правові наслідки. У зв'язку з цим, дієздатність можна поділити на здатність особи вчиняти правочини і здатність особи відповідати за свої протиправні вчинки (так звана деліктоздатність).

Таким чином, правосуб'єктність – це *соціально-юридична властивість суб'єкта права, що полягає у його здатності мати права та обов'язки і вчиняти дії, що мають правові наслідки*. Вона є складною, комплексною правовою категорією, якій притаманні такі ознаки: 1) за своєю суттю це одна із властивостей суб'єкта права; 2) їй притаманна соціально-юридична природа; 3) включає в себе дві головні здатності – правоздатність (властивістю особи, що полягає у її здатності мати права та обов'язки) і дієздатність (психічна та інтелектуально-вольова здатність суб'єкта вчиняти дії, що мають правові наслідки). Це дає підстави вважати правосуб'єктність однією із соціально-юридичних властивостей суб'єкта права поряд з правосвідомістю, правовим статусом, правовим становищем тощо.

Література:

1. Конституція України : Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Джерело доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

2. Пундор Ю. О. Про визначення змісту категорії «правосуб'єктність» у теорії прав ата галузевих теоріях цивільного й господарського права (порівняльно-правовий аспект) [Текст] / Ю. О. Пундор // Часопис Київського університету права. – 2013. – № 1. – С.60–63.

3. Сокурєнка В. Г. Право. Свобода. Равенство [Текст] / В. Г. Сокурєнка, А. Н. Савицькая. – Львов : Вища школа. издательство при Львов. университетe, 1981. – 231 с.